

LIETUVIŲ KALBA (VALSTYBINĖ)

Kalbėjimo įskaitos užduotys (egzaminuotojo ir vertintojo įskaitos bilietų rinkinys)

2010 m. balandžio 15 d. (antroji įskaitos diena)

PAAIŠKINIMAI:

- Kalbėjimo užduočių komplektą, skirtą 30 mokinių arba vienai vertinimo grupei, sudaro 2 kalbėjimo įskaitos bilietų rinkiniai mokiniams (vienas iš jų skiriamas ruošimuisi, kitas – atsakinėjimui) ir 2 kalbėjimo įskaitos bilietų rinkiniai egzaminuotojui bei vertintojui. Su jų turiniu egzaminuotojas ir vertintojas susipažįsta iki įskaitos pradžios.
- Ruošimosi patalpoje mokinys išsitraukia bilietą (lapą su įskaitos užduotimi) ir 20 min. ruošiasi atsakinėti. Po 10 min. kviečiamas ruoštis kitas mokinys (žr. Lietuvių kalbos (valstybinės) įskaitos vykdymo instrukciją), kuris išsitraukia bilietą iš likusiųjų. Baigęs ruoštis, mokinys palieka savo bilietą ruošimosi patalpoje (šį bilietą vykdytojas vėl padeda prie likusių bilietų), o atsakinėjimo patalpoje, pasakęs egzaminuotojui bilieto numerį, gauna tą patį bilietą.
- Mokinys apie perskaitytą tekstą turėtų kalbėti maždaug 5 min. Egzaminuotojas neturi trukdyti mokiniui atsakinėti ir tik tuo atveju, jei mokinys kalba pernelyg ilgai, gali atsakinėjimą nutraukti. Baigęs pasakoti, mokinys dar apie 5 min. turi atsakinėti į egzaminuotojo klausimus.
- Egzaminuotojas užduoda mokiniui tris klausimus, pateikdamas vieną iš dviejų ar trijų (jei jie yra) variantų. Variantai atskirti / ženklų.
- Mokinio kalbėjimas vertinamas vadovaujantis Lietuvių valstybinės kalbos įskaitos programoje pateikta kalbėjimo vertinimo lentele. Vertintojas įvertinimą užrašo kalbėjimo vertinimo lape, kurio forma įdėta duomenų perdavimo sistemoje KELTSAS.

11 bilietas

Užduotis. Perskaitykite interviu ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Knygų leidyba ir sklaida

Žurnalistas Virginijus Savukynas kalbina knygų platintojų bei leidėjų įmonės „Mūsų knyga“ generalinį direktorių Eugenijų Kaziliūną.

Ar pastebite kokias nors knygų mados ar perkamumo tendencijas?

Labiausiai perkamos knygos yra romanai. Po jų – vadovėliai, mokomoji ir pažintinė literatūra.

O ko reikia, kad jūs nupirtumėte iš leidėjo knygą?

Turime savo komisiją, kuri susirenka keletą kartų per savaitę. Sunešamos knygos, kurias gauname kaip pasiūlymą priimti arba pirkti, ir tada sprendžiame. Komisijoje yra leidybos skyriaus vadovė, prekybos skyriaus vadovė ir atstovė, kuri tiekia knygas į bibliotekas. Aš pats kartais dalyvauju. Žmonės dirba šį darbą ilgus metus, pažįsta autorius, knygas, rinką. Jie žino, kokios knygos gali būti perkamos, kurios labiau tinka prekybos centrams, o kurios knygynams. Kiekvieną kartą apie kiekvieną knygą sprendžiame atskirai.

Atrodo, kad knygų rinka paradoksali. Netgi pripažintų lietuvių autorių, pavyzdžiui, Sigito Parulskio, romanai parduodami nedideliais tiražais. Kai kurios Vakaruose paklausios knygos nėra populiarios Lietuvoje. O, pavyzdžiui, nežinomas rašytojas Katanis buvo lyderiu net keliasdešimt savaitių.

Mano galva, yra keletas būdų tapti populiariu autoriumi. Visų pirma, gal jis buvo gerai išreklamuotas, gal apie knygą parašyta daug straipsnių. Galbūt tai buvo leidyklos triukas. Pavyzdžiui, leidykla turi savo knygynus – vadinasi, ji yra suinteresuota, kad knyga būtų gerai parduodama, ir padaro tokį pokštą: parašo, kad knyga yra pirmoje populiariausių knygų dešimtuko vietoje. Iš tikrųjų ji tėra tik penkiasdešimt penktoje vietoje ar panašiai. Žmogus, atėjęs į knygyną, tokią knygą dažnai nusiperka. Tai triukas, kuriuo naudojasi kai kurie leidėjai. Tuo tarpu, pavyzdžiui, Parulskio knygos tikriausiai nepakankamai reklamuojamos, nes reklamai reikia televizijos, radijo bei kitų informavimo priemonių.

Seime buvo diskutuojama, kad Lietuvai reikia „skaitymo“ metų. Ar tikrai jie ką nors pakeistų rinkoje?

Mano manymu, svarbiausias dalykas – per tuos skaitymo metus daugiausia dėmesio skirti jaunajai kartai. Galbūt ji susidomėtų knygomis, pradėtų skaityti, atrastų knygą kaip alternatyvą kompiuteriui.

Ar jūs nebijote, kad naujosios technologijos tiesiog paims ir išstums knygas?

Tokia perspektyva įmanoma. Tačiau pažvelkime į tuos pasaulio kraštus, kuriuose technologijos iš tiesų yra pasiekusios aukštą lygį, pavyzdžiui, Japoniją. Teko keliauti po šią šalį. Nepastebėjau, kad Japonijoje knygos būtų dingusios iš lentynų. Žmonės važiuoja metro, eina gatvėmis, o jų rankose knygos. Kad ir kaip būtų keista, jas skaito. Naujajai kartai, užaugusiai su kompiuteriu, manau, nebus jokio psichologinio diskomforto skaityti knygas kompiuteryje. Patys kompiuteriai jau greitai bus sulankstomi ir patogesni nešioti. Tai ateis, be abejo, ateis. Bet ir leidėjai keičiasi. Jie pradės leisti knygas elektroninėje erdvėje. Taigi pasikeis knygos forma, o turinys liks tas pats.

Bet tada platintojų kaip ir nebereikės?

Teisingai, galbūt išnyks platintojų įmonės. Galbūt jos transformuosis į kitokio pobūdžio įmones, kurios prekiaus elektroninėmis knygomis. Vieni išnyks, kiti suvoks, kad pokyčiai neišvengiami, ir išliks.

Ačiū už pokalbį.

Klausimai mokiniui

1. Koks jūsų požiūris į grožinę literatūrą? Kodėl?
2. Kuria skaitymo reklamos forma siūlytumėte, jei dirbtumėte knygų reklamos agentūroje? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Knyga yra alternatyva kompiuteriui / Ateities kartoms nebereikės knygų.** Savo nuomonę pagrįskite.

12 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Studijos ateities karjerai

Pagal kokius kriterijus pasirinkti studijas, kad vėliau jos užtikrintų sėkmingą ateitį ir karjerą?

Vakarų darbo rinkos ekspertai yra sudarę ne vieną perspektyviausių ateities specialybių sąrašą. Lietuvoje ryžtamasi prognozuoti tik modeliuojant atskirų ūkio šakų darbo rinkos pokyčius, todėl savaitraštis „Veidas“, remdamasis didžiųjų šalies darbdavių, akademinės bendruomenės, švietimo ir darbo rinkos strategų apklausa, sudarė savo prognozę. Beje, nemažai specialybių, sudarytų tiek Vakarų, tiek „Veido“ ekspertų, sąrašuose sutampa, bet dauguma Vakaruose jau dabar perspektyviomis laikomų specialybių Lietuvoje dar negreitai taps populiarios. Ūkio ministerija, kuriai planuojama perduoti darbo santykių sritį, ketina peržiūrėti specialistų užsakymą, atsižvelgdama į valstybės eksporto, investicijų ir bendrą ūkio raidos strategiją bei kryptis. Pasak ūkio ministro Dainiaus Kreivio, šiandien Lietuva daugiausia parengia ekonomistų, vadybininkų ir teisininkų, nors tai anaipol nėra mūsų šalies prioritetas. Didžiausias perspektyvas, ūkio ministro įsitikinimu, turi inžinieriai, informacinių technologijų, biotechnologijų, chemijos specialistai.

Gydytojo, odontologo, psichologo, inžinieriaus, programuotojo ar kompiuterinių sistemų specialisto diplomas taip pat atveria darbdavių duris. Šių specialistų darbo biržos duomenimis, galimybės įsidarbinti šiuo metu yra didžiausios. Taip pat daugiau galimybių rasti darbą turi virėjai, architektai, statybos inžinieriai. Darbo ir socialinių tyrimų instituto bei Švietimo ir mokslo ministerijos tyrimas atskleidė, kad pagal specialybę įsidarbina beveik visi medikai (94,7 proc.). „Padidės skausmo specialistų poreikis, geros karjeros perspektyvos laukia psichologų, psichiatrų. Be to, visuomenei senstant per artimiausius dvidešimt metų sveikatos priežiūros specialistų reikės vis daugiau“, – prognozuoja Kauno medicinos universiteto Profilaktinės medicinos katedros vedėjas Žilvinas Padaiga.

„Veido“ tyrimas rodo, kad gydytojo profesija Lietuvoje išliks viena perspektyviausių bent artimiausią dešimtmetį. Į šį sąrašą patenka ir informacinių technologijų (IT) specialistai, didelės galimybės prognozuojamos informatikos ir interneto tinklų inžinieriams. Programuotojų, ypač tų, kurie gebės koja koton žengti su technologijų pažanga, ateitis taip pat užtikrinta. Verta atkreipti dėmesį ir į elektros energetikos inžinerijos specialybę. Energetika, atsinaujinantys energijos šaltiniai Vakaruose tampa bene svarbiausiu rūpesčiu, o Lietuvoje ypač bus vertinami specialistai, gebantys projektuoti veiksmingas šilumos ir elektros tiekimo sistemas bei turintys idėjų, kaip modernizuoti dabartinį labai brangiai kainuojantį centralizuotą šilumos tiekimą. Specialistų reikės ir elektros tiltams su Švedija ir Lenkija tiesti. „Energetikos inžinerija – ateities specialybė“, – sako bendrovės „Sweco“ prezidentas Artūras Abromavičius. Prie perspektyviausių ateities profesijų priskiriama ir branduolinė energetika: šių specialistų reikės planuojamai atominiai elektrinei statyti bei kitoms energetikos institucijoms. Nuo praėjusių metų branduolinės energetikos specialistai rengiami VU ir Kauno technologijos universitete.

Ekspertai pateikia dar vieną dėmesio vertą patarimą, kaip užsitikrinti sėkmingą karjerą: reikia savo srityje būti geriausiam. Kaip tik tai tenka įrodinėti šiųmečiams absolventams: jie darbo gaus, bet turės įtikinti darbdavį, kad yra vertesni nei gerokai daugiau patirties turintys specialistai. Štai kodėl prestižinių Lietuvos gimnazijų direktoriai savo mokiniams šiandien pataria rinktis nepopuliarias specialybes, nes jos gelbsti, kai konkurencija darbo rinkoje labai didelė, ir linki savo srityje būti geriausiems.

Pagal Giedrę Bolzanę

Klausimai mokiniui

1. Koks jūsų požiūris į šiandien populiarias aukštojo mokslo studijas? Kodėl?
2. Kuriai šalies ūkio sričiai, jūsų manymu, trūksta gerų specialistų? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Rinktis specialybę pagal studijų populiarumą yra klaidinga / Medicinos studijos išliks perspektyviausios. Savo nuomonę pagrįskite.**

13 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Kas yra begalybė?

Toks klausimas kiekvienam moksleiviui tikriausiai kyla aštuntoje klasėje. Bet kai apibrėžti begalybę prašo penkiametis, atrodo keista ir įdomu.

Šiandien tas penkiametis, Kauno technologijos universiteto gimnazijos dvyliktokas Paulius Kantautas, skina laurus matematikos olimpiadose. „Kaip šiandien atsimenu: ėjome iš darželio ir nei iš šio, nei iš to sūnus manęs paklausė: tėti, o kas yra begalybė? Kaip mokėjau, taip išaiškinau. Tačiau kitą dieną jis jau turėjo kitą klausimą: o kiek bus iš begalybės atėmus vieneta? Beje, skaičiuoti Paulius išmoko būdamas trejų: rado namie seną storą katalogą ir netrukus galėjo skaičiuoti iki tūkstančio – tiek kataloge buvo puslapių“, – prisimena Pauliaus tėtis Audrius Kantautas. Pats vaikas pusiau juokais, pusiau rimtai sako, kad pirmas jo žaislas buvo skaičiuotuvas.

Pauliaus matematikos gabumai neliko nepastebėti, ir jau ketvirtoje klasėje vaikas buvo pakviestas į Šiaulių matematikos olimpiadą. Ten jis visus nustebino pabandęs ištraukti kvadratinę šaknį. Nuo tada prasidėjo Pauliaus kelionės po olimpiadas. Tiesa, dabar miesto matematikos olimpiadose jis beveik nedalyvauja, nes nuolat užima prizines vietas respublikinėse matematikos olimpiadose, o prizininkai gauna teisę kitąmet vėl keliauti tiesiai į respublikinę olimpiadą. Paulius yra dalyvavęs ir Baltijos kelio komandinėse matematikos varžybose, kur lietuviai užėmė ketvirtą vietą. Moksleivis dalyvauja ne tik matematikos, bet ir fizikos olimpiadose, tačiau šiose laimėtomis prizinėmis vietomis pasigirti negali. „Tiesą sakant, einu dalyvauti iš bendro išsilavinimo, specialiai fizikai nesirengiu“, – sako pagyrimo raštų iš respublikinių fizikos olimpiadų parsivežantis Paulius. „Kai pradeda sektis, apima tarsi sportinis azartas, norisi daugiau“, – prisipažįsta vaikas. Jo matematikos mokytojas Leonas Narkevičius pasakoja, kad Paulius ir du jo draugai yra labai „užsidegę“ matematika. Trijulė kartu sprendžia uždavinius ir, be abejo, rungtyniauja tarpusavyje. Mokytojo pastebėjimu, šiomet Paulius išsiveržė į trejeto lyderius.

Tėvai pasakoja, kad jų sūnui tiesiog įdomu mokytis. „Kai sekasi, uždavinius sprendžiu po septynias valandas“, – pasakoja Paulius. Tiesa, anksčiau krūvas knygų jis šturmuodavo tik prieš olimpiadas, o dabar mokymosi laiką paskirsto tolygiau. Tačiau klystume manydami, jog visą savo laiką moksleivis skiria vien uždaviniams spręsti. Jis aktyviai sportuoja, žaidžia tenisą, mokosi groti gitara. Anksčiau Paulius lankė dar ir mokyklos šokių būrelį, išmėgino įvairius šokių stilius – nuo valso iki „techno“, dainavo mokyklos chore. Šiltesniuju metų laiku Paulius mėgsta su draugais keliauti po Lietuvą – pėsčiomis, dviračiais, baidarėmis.

Kol kas Paulius dar nėra apsisprendęs, ką ir kur norėtų studijuoti. „Galėčiau rinktis bet ką iš tiksliųjų mokslų, tačiau kol kas svarstau“, – sako abiturientas. Yra daug sričių, kuriose galima pritaikyti matematiką, – finansai, inžinerija, informatika, taigi Paulius turi nemažą pasirinkimą. Tiksliai vaikas žino tik tai, kad jo netraukia populiarioji vadyba.

Regina Kantautienė ramiai reaguoja į sūnaus neapsisprendimą: „Mes su vyru irgi nežinojome, kokių keliu pasuksime, tad nenustebome, kad ir Paulius dvejoja. Tegu renkasi pats. Svarbiausia vaikui leisti gilintis į tuos dalykus, kurie jam įdomūs, atverti galimybes. Juk mėginimas palenkti vaiką pagal savo norus paprastai jokio teigiamo rezultato neduoda.“

Pagal Giedrę Putelytę

Klausimai mokiniui

1. Koks jūsų požiūris į gabių vaikų ugdymą mokykloje? Kodėl?
2. Kaip manote, ar įvairūs pomėgiai netrukdo gerai mokytis? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Svarbiausia gilintis į tuos dalykus, kurie įdomūs / Visi žmonės yra vienodai gabūs.** Savo nuomonę pagrįskite.

14 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Mėgstamiausios knygos – chemijos vadovėliai

Mokslai, ypač chemija, – Rūtelės Marčiulionytės tikslas ir gyvenimo būdas. Lietuvos moksleivių chemijos olimpiadoje ji užėmė pirmą vietą, o Europos Sąjungos (ES) mokslo olimpiadoje mergina pelnė sidabro medalį. Būtent siekdama gilesnių mokslo žinių Rūtelė šiemet žengė dar vieną svarbų žingsnį savo gyvenime: įstojo į vieną geriausių sostinės mokyklų – Vilniaus licėjų. Kad jame galėtų mokytis, mergina ryžosi pradėti savarankišką gyvenimą: išvyko iš tėvų namų Alytuje ir įsikūrė sostinėje. „Kodėl man to reikėjo? Paprasčiausiai jaučiausi peraugusi Alytaus mokyklos suteikiamas galimybes mokytis ir ypač gilinti chemijos žinias“, – sako Rūtelė.

Pasak Rūtelės mamos Rimtautės Marčiulionienės, tikslą dukra turi nuo pat pirmos klasės. „Iš pradžių jos tikslas buvo pagyrimo raštas, todėl norėdama jį gauti sėdėjo ir mokėsi. Paskui tų raštų krūva pasidarė labai didelė, – juokiasi R. Marčiulionienė. – O aistra chemijai prasidėjo aštuntoje klasėje. Dukra mums vaizdžiai aiškino, kad chemija – ta pati matematika, tik turinti daugiau spalvų.“ Pati Rūtelė šią istoriją pasakoja taip: „Buvau maždaug ketverių, kai gavau dovanų knygutę. Joje buvo pavaizduotos kolbos, kuriose skysčiai keičia spalvas. Aš irgi norėjau taip padaryti. Žinoma, buvau per maža, kad žinočiau, kas ta chemija, todėl virtuvės puoduose bandžiau skysčius dažyti gvašu.“ Mergina prisimena ir tą momentą, kai vėl teko susidurti su spalvotomis kolbomis. Tik tąsyk – jau iš tiesų, kai aštuntoje klasėje prasidėjo chemijos pamokos. „Tuomet perverčiau vadovėlį, vėl pamačiau paveikslėlius: kolbas, spalvas, reakcijas, sprogimus ir iš smalsumo ėmiau savarankiškai skaityti chemijos vadovėlį ir spręsti užduotis. Iš pradžių išsprendžiau aštuntos klasės pratybas. Po to ėmiausi devintos klasės užduočių. Taip per metus išmokau dvejų metų kursą“, – prisimena R. Marčiulionytė.

Tai, kad šią merginą ypač domina praktinė chemijos pusė, laboratoriniai darbai, rodo entuziazmas, su kuriuo ji pasakoja apie ES moksleivių olimpiadoje spręstas užduotis. „Pirmo laboratorinio darbo tema buvo šilkas. Olimpiadininkai fizikai matavo šilko ir nailono tamprumą, tankį, lygino, ką geriau naudoti. Mes, chemikai, sintetiname nailoną, bandėme jį pagaminti. Antro darbo tema buvo sultys. Fizikai matavo sulčių šiluminę talpą, chemikai tyrinėjo, kiek sultyse yra vitamino C ir kiek sulčių reikia, kad patenkintume dienos normą pagal ES standartus. Mano gauti rezultatai rodė, kad reikia išgerti keturias stiklines sulčių per dieną.“

Laisvalaikiu Rūtelei labai patinka skaityti enciklopedijas ir žinytus, nors mėgstamiausiomis ji vis tiek vadina chemijos vadovėlius ir kitas knygas, susijusias su chemija. Tad nenuostabu, kad savo ateitį mergina įsivaizduoja chemijos, biochemijos laboratorijoje ar farmacijos įmonėje. Turi Rūtelė savo nuomonę ir apie tolesnes studijas. „Jeigu nori būti tikras mokslininkas, turi bendrauti su pasauliu. Todėl manau, kad labai perspektyvu studijuoti užsienyje. Ten gali gauti ir gerą išsilavinimą, ir integruotis į pasaulį, ir tobulėti“, – įsitikinusi vienuoliktokė. Šiam keliui mergina rengiasi jau dabar. Kad geriau išmoktų anglų kalbą ir gautų tarptautinius standartus atitinkantį išsilavinimą, R. Marčiulionytė Vilniaus licėjuje nuo šių metų šešis dalykus mokysis anglų kalba. Mergina užsimena ir apie tai, kad jai nepriimtina, kai slystama paviršiumi, gyvenama nesusimąstant. „Man įdomesni gilesni, tikri dalykai, iš kurių ir sukonstruotas pasaulis, – sako ji. – Juk plaukdamas paviršiumi nejauti, kad gyveni.“

Pagal Joaną Petrulytę

Klausimai mokiniui

1. Koks jūsų požiūris į savarankišką mokymąsi? Kodėl?
2. Kurioje užsienio šalyje norėtumėte studijuoti, jei turėtumėte galimybių? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Visi mokslo laimėjimai pritaikomi kasdieniame gyvenime / Visada galima rasti galimybių tobulėti. Savo nuomonę pagrįskite.**

15 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Kartų kaitos iššūkiai

Itin savimi pasitikintys, daug reikalaujantys, nelojalūs – taip apibūdinami jaunuoliai, per artimiausius keletą metų papildysiantys darbuotojų gretas. Jie labai skiriasi nuo tėvų kartos, kurią pakeis. Ar darbdaviai tam pasirengę?

Darbdaviai jau kurį laiką skundžiasi pernelyg save vertinančiais jaunais, ką tik universitetus baigusiais darbuotojais, keliančiais didelius reikalavimus darbdaviams. O specialistai visame pasaulyje pabrėžia, kad naujosios kartos atstovai yra visai kitokie nei vyresnioji karta. Bene daugiausia šiuos klausimus analizuoja JAV darbo ekspertai – naujosios kartos atėjimas ir integracija į darbo rinką čia jau keletą metų yra aktuali problema. Ekspertai pabrėžia, kad šie jaunuoliai mąsto kitaip, elgiasi kitaip ir jų vertybės gerokai skiriasi nuo vyresnių žmonių. To nesupratę darbdaviai nesugebės privilioti naujų talentų į savo įmones.

Šiems jaunuoliams ištikimybė vienintelei korporacijai tėra tuščias žodis, jie siekia išbandyti skirtingus darbus, jiems itin svarbi įmonių socialinė atsakomybė, etika ir jie neketina aukoti savo asmeninio gyvenimo. Pasak analitiko A. Henrio, šiems jaunuoliams itin svarbi kompanijos kultūra, jie net nebandys dirbti įmonėje, kurios biurokratinės procedūros jiems pasirodys kvailos. Be to, kaip nurodo ekspertai, ši karta būtų tikra kančia griežtos hierarchijos organizacijoms, ypač turinčioms autokratiškus vadovus. JAV jaunuoliai nelinkę idealizuoti lyderystės – jiems svarbiau kolegiškas darbas komandose ir lyderius jie suvokia kaip patarėjus. „Duokite mums problemą, ir mes rasime sprendimą, tačiau nepateikite užduočių nieko nepaaiškinę, – neseniai viename tinklalapyje teigė internautas. – Dauguma mūsų apskritai negerbia vadovų dėl jų gaunamų nesaikingai didelių atlyginimų ir išeitinių kompensacijų, kai įmonėje mažinamos premijos ir darbuotojų skaičius.“

Nors Lietuvos darbo rinkos plėtotę gerokai paveikė dabartinės ekonomikos permainos, personalo atrankos specialistai pripažįsta, jog daugeliu atvejų jauniems žmonėms, ieškantiems darbo, būdingos tos pačios savybės kaip ir jų bendraamžiams išsivysčiusiose Vakarų pasaulio valstybėse. Darbdaviai dažnai skundžiasi, kad šiuolaikiniai jaunuoliai nesigėdydami pirmiausia klausia, ką įmonė gali jiems duoti. Kita vertus, jauni lietuviai nuo užsienio bendraamžių skiriasi tuo, kad yra labiau susitelkę į tikslą ir didesni materialistai. Tačiau jiems taip pat būdingas požiūris „Kas man iš to?“ Toks požiūris galėjo susiformuoti dėl to, kad ši karta augo didelių permainų, itin nesaugiu laiku.

Ekspertų manymu, kartų konfliktai Lietuvos įmonių neturėtų labai kamuoti, nes dauguma mūsų šalies bendrovių kolektyvų yra vienalyčiai ir amžiaus skirtumai dar nėra dideli. Be to, nemažai vyresniųjų kolegų turėjo išgyventi sunkų pereinamąjį laikotarpį ir išmokti prisitaikyti prie kintančių sąlygų. Tiesa, kalbinti specialistai nedaug ką galėjo pasakyti apie tai, kaip jaunoji karta atskiria savo asmeninį gyvenimą, laisvalaikį nuo darbo. Dvidešimt dvejų metų analitikė Rasa Pletkutė teigė, kad darbas jai dažnai susijęs su saviraiška, todėl nemato bėdos, jei kelias laisvalaikio valandas tenka paaukoti darbui. „Juk darbe mokaisi, tobulėjai. Galų gale – uždirbi“, – aiškino ji.

Kad ir kokie saviti būtų naujosios kartos darbuotojai, darbdaviams būtina išmokti juos priimti ir prisitaikyti. Tai ypač aktualu Lietuvos darbdaviams, nes augančiai ekonomikai nauja darbo jėga – tiesiog būtina. Lietuvos darbo biržos prognozėmis, darbo rinką per artimiausius penkerius metus turėtų papildyti daugiau žmonių nei per visą pastarąjį dešimtmetį. Ir tai bus XX a. devintajame dešimtmetyje gimę žmonės.

Pagal Paulių Jakutavičių

Klausimai mokiniui

1. Koks jūsų požiūris į savo kartą? Kodėl?
2. Su kurio amžiaus žmonėmis norėtumėte dirbti, jei galėtumėte rinktis? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Viso pasaulio jaunimui būdingos tos pačios savybės / Kartų konfliktai yra neišvengiami.** Savo nuomonę pagrįskite.

16 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Kai idėja įgyja sparnus

Minint Andriaus Botyriaus gimimo 160-ąsias metines, Marijampolės Petro Kriauciūno viešojoje bibliotekoje vyko mokslinė konferencija „Sūduvos krašto kalba ir tautosaka“. Konferencijos dalyviai aplankė ir per stebuklą nuo melioracijos nenukentėjusią Botyrių sodybą, vienintelį buvusio Triobiškių kaimo ženklą. Du šios konferencijos organizatoriai Botyrių sodyboje išsakė tą pačią mintį: būtų gerai lietuvių kalbai, kuri tokia svarbi lyginamajai kalbotyrai ir indoeuropeistikai, pastatyti paminklą ar bent atminimo ženklą. Jis būtų svarbus Botyrių sodybos akcentas, o ir sodyba sulauktų daugiau dėmesio.

Žodis po žodžio išsirutuliojo mintis, kad dar geriau būtų, jeigu toks simbolinis paminklas atsirastų pačioje Marijampolėje. Jeigu tiesa, kad rankraščiai nedega, tai panašiai ir su idėjomis. Laiku ir vietoje ištartas geras pasiūlymas nenunyksta, tik svarbu, kad būtų kas išgirsta. Tačiau išgirdo Marijampolės savivaldybės tarybos narys Gediminas Kuncaitis, atsakingas už paminkloaugos reikalus. Šios idėjos G. Kuncaitis nepamiršo, ją platino visuomenėje. Rezultatą galime įvertinti Sūduvos sostinės Jono Basanavičiaus aikštėje. Beveik 20 metrų aukščio ir 300 tonų sveriantis paminklas „Tautai ir kalbai“, kurio postamente yra keturi bareljefai, žymintys svarbiausius lietuvių kalbos raidos etapus, nuo šiol yra svarbiausias ne tik aikštės, bet ir Sūduvos sostinės meninis akcentas. Tai prasmingiausias ir meniškiausias Marijampolėje gyvenančio skulptoriaus Kęstučio Balčiūno darbas, kurio galėtų pavydėti bet kuris Lietuvos miestas.

Kaip ir bet kuris kitas visuomenei reikšmingas sumanymas, paminklas „Tautai ir kalbai“ sukėlė pakankamai daug karštų diskusijų, ypač elektroninėje erdvėje. Vieni giria, kiti peikia. Kai kam atrodo, kad tokie monumentai – tai tik lėšų švaistymas. Kai kas pasijuto įžeistas, kad į devyniolikos metrų aukštį iškeltas jaunikaitis ant žirgo joja nuogas. Kitam nepatinka, kad bareljefe šalia Jono Jablonskio iškalti Mikalojaus Daukšos – juk ne sūduvio, ne marijampoliečio – žodžiai. Dar kitiems sunku suvokti, kaip galima statyti paminklą „Tautai ir kalbai“ – juk paminklai statomi mirusiesiems atminti, o lietuvių tauta ir kalba gyvos ir nesirengia iškelti pas protėvius. Diskutuodami su Kauno technologijos universiteto docentu Dariumi Kučinsku priėjome prie tokios išvados: didiesiems įvykiams, datoms, pergalėms, lemtingiems mūsų pažymėti įvairiose šalyse statomi simboliniai žymenys – triumfo arkos, obeliskai ir kiti įvykių ir atmintį įprasminantys monumentai, įgaunantys simbolio prasmę. Nebūtina jų vadinti paminklais, jeigu kam nepatinka, nors prasmė ta pati. Tautos įsiamžina istorijoje palikdamos tam tikrus ženklus laike ir erdvėje.

Pagaliau, kas yra paminklas? Tai materialus objektas, kuriuo norima ką nors įamžinti, atminti. Siauresniu požiūriu – tai monumentas kuriam nors įvykiui ar asmeniui atminti. Juk yra gamtos, kultūros paminklai. Stelmužės ažuolas yra gamtos paminklas, bet gyvas. Galų gale dėl šventos ramybės ir marijampoliečiai naują meninį akcentą J. Basanavičiaus aikštėje gali vadinti obelisku ar monumentu, tuomet nekiltų ir nereikalingo šurmulio.

Regis, niekur pasaulyje nėra tokio „Tautai ir kalbai“ sukurto paminklo, deramai įprasminusio savo krašto išskirtinumą ir Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmetį. Vadinasi, Lietuvos žmonės mąsto ne vienadieniškai, bet jausdami ateities perspektyvą. Laikai keičiasi, darbų ir kūrybos vaisiai išlieka. Išliks ir šis tautą kalba vienijantis monumentas.

Pagal Gediminą Zemlicką

Klausimai mokiniui

1. Koks jūsų požiūris į paminklų reikšmę tautos kultūrai? Kodėl?
2. Ką ir kaip reikėtų daryti, siekiant išsaugoti istorinę tautos atmintį? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Diskusijose gimsta tiesa / Kalba – tautos vertybė.** Savo nuomonę pagrįskite.

17 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Operos solistas – apie sienas ir jų apdailą

Lietuvoje retai koncertuojantis Almas Švilpa kviečiamas dainuoti į žymiausias Vakarų Europos teatrus. Jo repertuare – pačios sudėtingiausios boso ir baritono arijos. Solistas studijavo dainavimą gimtojoje Klaipėdoje, Vilniuje ir Ciuriche. 1993-iaisiais metais jis debiutavo Vilniaus operos ir baletu teatre atlikdamas Bazilijaus vaidmenį G. Rosinio operoje „Sevilijos kirpėjas“.

Kai Klaipėdos muzikiniame teatre repetuoja A. Švilpa, jo pasiklausyti užsuka ir vokalo pedagogai, ir teatro solistai. Repeticijų salėje solisto balsas liejasi dosniai, jis dainuoja negailėdamas savęs. „Gal truputį pataupyk balsą“, – kartais neapsikentęs pataria solistui dirigentas Vytautas Lukočius. Orkestrui ne viskas pavyksta iš pirmo karto ir vieną kitą „dublį“ Almas sudainuoja tyliau arba nusileidęs į patogesnę balsui oktavą, bet netrukus vėl atveria savo pavydėtiną diapazoną ir dar tokiu garsu, kad, rodos, virpa salės sienos.

Repetuodamas solistas iš rankų nepaleidžia buteliuko su vandeniu. Vakarų Europos salėse, kuriose jam dažniausiai tenka repetuoti, įrengtos specialios oro drėkinimo sistemos, saugančios solistų balso stygas nuo perdžiūvimo. Klaipėdoje, suprantama, to nėra. Juk čia – viso labo buvęs miesto kultūros namai. Klaipėdiečiu save iki šiol vadinantis ir neseniai nuosavą namą Jakuose pasistatęs A. Švilpa neslepia manęs, kad uostamiestis nusipelnė tikro operos teatro. „Šiame pastate nesijaučiu esąs teatre. Sakote, svarbu ne sienos? Bet juk nuo jų viskas prasideda“, – pirštu bakstelėjęs į besilupančius dažus laiptinėje sodriu balsu pasakoja solistas.

Nesistebiu A. Švilpos jautrumu interjerams. Muzikinis teatras Vokietijos Eseno mieste, kuriame jis dirba (praėjusį sezoną solistas dainavo septyniasdešimtyje spektaklių), net pavadintas pastatą prieš pusšimtį metų projektavusio garsaus suomio architekto Alvaro Alto vardu. „Tik jokios ypatingos prabangos ten nėra – tai modernus teatras. Baltos spalvos fojė ir įdomi mėlyna 1300 vietų salė. Pagal dydį tai maždaug ketvirta penkta scena visoje Vokietijoje, turinčioje aštuoniasdešimt operos teatrų“, – pasakoja Almas. Beje, Esenas, šeštasis Vokietijos didmiestis, – vienas iš dviejų miestų, kitamet perimančių Europos kultūros sostinės teises ir pareigas.

„Vos ištojęs mokytis į Klaipėdos Stasio Šimkaus aukštesniąją mokyklą, kaip tikras žemaitis Almas man pareiškė, kad po dešimties metų neabejotinai dainuos Operos ir baletu teatre, nors prieš tai penkerius metus muzikos mokykloje mokėsi groti akordeonu“, – prisimena pirmasis solisto vokalo pedagogas Vytautas Kliukinskas, kantriai stebėjęs savo žymiausio mokinio repeticijas Klaipėdoje. O Vladimiras Prudnikovas, apsilankęs A. Švilpos koncerte, prisiminė, kad iš dabartinės vidurinėsios dainininkų kartos tėra turėjęs vos du studentus, kuriuos drąsiai galėtų pavadinti scenos fanatikais, – tai Vytautas Juozapaitis ir Almas Švilpa. „Svarbu ne vien balsas. Atsimenu V. Prudnikovo žodžius, kad perimti balso valdymo įgūdžiai – tai namas be apdailos. O apdaila – tai laikas, repertuaras ir intelektas“, – sako A. Švilpa. Laiko Almas dar turi, nes bosas šiuo atžvilgiu – dėkingas balsas: jo auksinis maksimalių galimybių laikotarpis trunka nuo keturiasdešimt penkerių iki penkiasdešimties metų amžiaus ir ilgiau. „Tik negalima skubėti, nes per anksti daug siekdamas visko gali netekti“, – sako solistas.

Jau penkiolika metų užsienyje dainuojantis A. Švilpa Klaipėdoje gyvena tik vasarą. Tuomet į Lietuvą tradiciškai persikrausto su visa šeima. Visam laikui grįžti jis žada tada, kai Klaipėdoje bus pastatytas naujas muzikinis teatras. Tikėkimės, kad auksinis boso laikotarpis iki to laiko nebus pasibaigęs.

Pagal Renatą Baltrušaitytę

Klausimai mokiniui

1. Koks jūsų požiūris į klasikinę muziką? Kodėl?
2. Kaip manote, kodėl klasikos kūriniai išlieka aktualūs? Pateikite pavyzdžių.
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Teatras prasideda nuo drabužinės / Kiekvienas žmogus yra talentingas savaip.** Savo nuomonę pagrįskite.

18 bilietas

Užduotis. Perskaitykite interviu ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Šiek tiek daugiau nei žurnalistika

Laura Šaulytė kalbina moderniomis technologijomis besidominį Audrių Radzevičių, kuris rašo interneto dienoraštį ir seka pilietinės žurnalistikos sklaidą internete.

Kodėl pradėjote rašyti interneto dienoraštį?

Pradėjau rašyti ne Lietuvoje, o Lenkijoje prieš penkerius metus. Tuomet buvo apie 300 tūkstančių interneto dienoraščių. Man buvo įdomu nuolat sėdint prie kompiuterio išbandyti naujas technologijas. Grįžęs į Lietuvą supratau, kad nebegaliu gyventi be šios kūrybos.

Kokia Jūsų dienoraščio idėja?

Man buvo svarbu dalytis mintimis su pažįstamais, kurie gyveno toli nuo manęs. Gal tai buvo motyvas, o ne idėja. Interneto dienoraštis nėra baigtinė forma, jis priklauso nuo skaitytojų valios. Rašantysis nesitiki, kad visas jo kūrinys bus perskaitytas nuo pradžios iki pabaigos. Kita vertus, tu gauni tai, ko negali gauti iš popierinio teksto – skaitytojo reakciją, jo dalyvavimą kuriant tekstą.

Interneto dienoraštis – tai kūryba ar informavimo priemonė?

Tai informacijos skleidimo metodas, paremtas šiuolaikinėmis technologijomis. Tai, kas bus jo turinyje, tik iš dalies priklauso nuo autoriaus, daugiausia – nuo skaitytojo. Kartais autorius laikosi tam tikro atstumo ir nereaguoja į skaitytojų komentarus, o kartais šis dienoraštis būna itin interaktyvus. Tai yra forma, neturinti savo turinio, kaip ir bet kuri kita technologija – jos negalima tapatinti su turiniu.

Kaip interneto dienoraštis padeda skliti pilietinei žurnalistikai?

Dabar daug kalbama apie pilietinės žurnalistikos turinį, tačiau tai baigiasi tik gerais norais. Nei vienas leidėjas, nei vienas redaktorius neleis žurnalistams dirbti taip, kad leidinys neneštų pelno. Vienintelė forma, kuri gali taip išsilaikyti – tai interneto žiniasklaida. Žmonės, kuriuos vienija panašios idėjos, gali jungtis ir skleisti informaciją tokiu pačiu mastu, kaip tai daro tradicinė žiniasklaida. Žmogus, kuriantis kažką artimo pilietinės žurnalistikos ideologijai, lengviau suras bendraminčių būtent šioje erdvėje.

Tuomet rašantys interneto dienoraščius žmonės – pilietiniai žurnalistai?

Tikrai ne visi. Tuos, kuriems svarbios visuomeninės temos, galima pavadinti tokiais žurnalistais. Lietuvoje jų yra mažai. „Popierinių“ pilietinės žurnalistikos pavyzdžių Lietuvoje aš randu daug mažiau nei interneto. Vienas pirmųjų pavyzdžių – donorystės idėja, sklidusi per dienoraščius, taip pat aktualios parašų rinkimo akcijos: prieš statybas Verkiuose, „Lietuvos“ kino teatro privatizavimą. Tačiau šias akcijas rengia ne vienas žmogus, o visa bendruomenė, todėl sunku įvardyti pilietinės žurnalistikos interneto dienoraščius.

Interneto dienoraščiai populiarėja. Kaip jie gali paveikti tradicinę Lietuvos interneto žiniasklaidą?

Jie gali tik ją papildyti. Tradicinė žiniasklaida yra būtina – ji palaiko nuosaikumą, tradicijas.

Kaip žmonėms atsirinkti, kokia informacija yra vertinga?

Informacija visuomet yra subjektyvi. Mes ją skaitome, nes ji yra subjektyvi. Juk jeigu laikraštyje parašytų „dukart du yra keturi“, niekam nebūtų įdomu. Tereikia mokėti atsirinkti – reikia galvoti, tikrinti šaltinius, skaityti, ką apie tą patį įvykį rašo kiti, kaip komentuojama. Niekada negalima visiškai pasitikėti informacija, ją reikia apdoroti.

Ar interneto dienoraščiams užtenka profesionalumo?

Labai trūksta. Galima atvirksčiai apversti šį teiginį – profesionalumo sunku surasti, taigi tenka nuleisti karteles. Deja, dauguma žmonių sunkiai paaiškina tai, ką galvoja, nemoka įdomiai pateikti informacijos, kūrybiškai ja pasinaudoti.

Klausimai mokiniui

1. Koks jūsų požiūris į žiniasklaidą internete? Kodėl?
2. Kurią žurnalistikos formą rinktumėtės, jeigu turėtumėte galimybių? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Mokykloje galima išmokyti taikyti naujausias technologijas / Šiandien itin svarbu mokėti atsirinkti informaciją. Savo nuomonę pagrįskite.**

19 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Moki žodį – žinai kelią

Daugiausia mokinių sulaukiančių kalbų mokyklų vadovai pastebi, kad pasirenkamų mokytis kalbų įvairovė kasmet didėja. Praėjusiais mokslo metais Lietuvoje jau buvo mokomasi 11–12 kalbų.

Šiuo metu Lietuvoje pagal besimokančiųjų skaičių po anglų kalbos, kurios studijos suvokiamos kaip būtinybė, daugiausia lankytojų sulaukia ispanų, italų ir prancūzų kalbos kursai. „Mūsų šalyje galioja pasaulio tendencijos: populiariausios anglų ir ispanų kalbos. Taip yra todėl, kad šiomis kalbomis galima susikalbėti daugelyje šalių“, – sako Rimantas Jurkėnas. Priežasčių neabejotinai yra ir daugiau. Ispanija, Italija ir Prancūzija – lietuvių pamėgti poilsio kraštai. Be to, nemažai jaunuolių vyksta į šias šalis studijuoti, o kiti – ieškoti sotesnio gyvenimo. Beje, kalbų mokyklų atstovai pastebi, kad ima populiarėti ir portugalų kalba. O „Soros International House“ mokykla nuo rudens pradėjo mokytis ir turkų kalbos. Šios kalbos pradeda mokytis dėl dviejų priežasčių. Pirmą priežastį – Turkijoje mėgstama atostogauti, be to, nemažai lietuvių studentų vyksta į šią šalį pagal mainų programą „Erasmus“. Antra priežastis – vis daugiau turkų atvyksta į Lietuvą. Beje, kalbų mokyklose daugėja užsieniečių, krentančių lietuvių kalbos subtilybes. „Visą vasarą turėjome lietuvių kalbos besimokančių užsieniečių – buvo net tokių, kurie mūsų kalbos pramoko tikrai gerai“, – pasakojo kalbų mokyklos direktorė Daiva Malinauskienė.

Šiek tiek netikėta, kad jauni lietuviai pastaruoju metu vis labiau domisi rusų kalbos studijomis. „Į darbo rinką ateina vis daugiau jaunų žmonių, kurie nesimokė rusų kalbos, bet darbe jos prireikia. Taigi nieko keista, kad rusų kalbos mokosi pradėdantys dirbti aukštesniųjų kursų studentai ar ką tik baigę aukštąsias mokyklas jaunuoliai. Vidutinis rusų kalbą pasirenkančiųjų amžius – 20–28 metai. Iš esmės rusų kalbos mokosi jaunoji vadybininkų karta, patyrusi, kad vien anglų kalbos darbe neužtenka“, – tvirtino „Lingua Perfecta“ mokyklos direktorė Laura Montvilaitė.

Dar viena kalbų mokyklose pastebima tendencija – didėja specializuotų kalbų mokymo kursų paklausa. Pavyzdžiui, kurso programa „Kalba.lt“ skirta Anglijos teisės egzaminui laikyti, o pavasarį buvo parengti biuro kalbos kursai, skirti norintiesiems išmokti tinkamai susirašinėti elektroniniais laiškais. „Lingua Perfecta“ moko įmonių darbuotojus, kaip angliškai taisyklingai kalbėti telefonu tam tikromis temomis, vesti derybas ir net bendrauti neformaliai – konferencijose ar seminaruose po oficialių pranešimų. Daugiau verslo kalbos kursų, tikslingai orientuotų į dabarties situacijas – derybas, pristatymų rengimą, ketina pasiūlyti ir „American English School“ mokykla.

Pastarosios kalbų mokyklos generalinė direktorė Eglė Kesylėnė pastebi, kad lietuviai vis dažniau ateina mokytis antros užsienio kalbos. „Prieš 5–10 metų niekas nesidomėjo antra užsienio kalba, visiems buvo svarbiausia mokėti bent vieną, o šiandien atsiranda vis didesnis susidomėjimas antra užsienio kalba. Labai džiaugiuosi, kad dabar į įvairių kalbų kursus surenkama vis daugiau moksleivių grupių – anksčiau paaugliai apsiribodavo tik anglų kalba“, – džiaugėsi kalbų mokyklos vadovė. Tai geri pokyčiai – juk ir Europos Komisija yra paskelbusi, kad šiuolaikinis europietis turi mokėti po dvi užsienio kalbas. Prieš kelerius metus „Eurobarometro“ atliktų tyrimų duomenimis, dauguma lietuvių (90 procentų), be gimtosios kalbos, mokėjo dar mažiausiai bent vieną – didžioji dauguma – rusų kalbą. Beje, Europos Komisija ypač pabrėžia užsienio kalbų naudą verslui – tyrimai parodė, kad skirtingų kalbų žinios būtinos sėkmingai įmonės plėtrai ir eksportui didinti. Ekspertai prognozuoja, kad artimiausiais metais, be anglų kalbos, smulkiosioms ir vidutinėms įmonėms reikės gilinti vokiečių, prancūzų, rusų, ispanų kalbos žinias.

Pagal Jurgitą Laurinėnaitę

Klausimai mokiniui

1. Koks jūsų požiūris į kelių kalbų mokymąsi mokykloje? Kodėl?
2. Kurias dvi užsienio kalbas rinktumėtės, jeigu turėtumėte galimybių? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Pakanka gerai mokėti vieną užsienio kalbą / Sėkmingai karjerai būtina mokėti kelias kalbas.** Savo nuomonę pagrįskite.

20 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Dirbtinai sukurta pramogų ir vartojimo erdvė

Tiek Vakaruose, tiek Lietuvoje jau susiduriama su grėsmingais didžiųjų prekybos tinklų plėtros padariniais. Globalizacija skatina visur beatodairiškai taikyti tuos pačius standartinius erdvės formavimo modelius. Tačiau mūsų sąlygomis tai ypač pavojinga, nes tie tinklai stūkso jau ne tik didmiesčių pakraščiuose, bet ir centrinėse miestų zonose. Vakarų urbanistinei kultūrai įtaką darė ir daro įvairaus pobūdžio architektūrinė kritika, piliečių sąjūdžiai, atsižvelgiama ir į kitas miestų plėtros aplinkybes – visa tai lėmė, kad prekybos alėjos sutelktos ne miestų centruose, bet priemiesčiuose. Iš pradžių šiuo modeliu buvo sekama ir Lietuvoje, tačiau prekybos tinklų apetitai be saiko auga – nauji lietuviški akropoliai (ši sąvoka tekste vartojama bendrine reikšme kaip tam tikro modelio ir tendencijos simbolis) jau dygsta didmiesčių centruose keisdami jų vizualinę urbanistinę struktūrą. Antai netoli Kauno centro atsiradus milžiniškam „Maxima“ kompleksui, Laisvės alėja, anksčiau buvusi viena mėgstamiausių pasivaikščiojimo vietų, akimirksniu tapo neįdomi, nes ji tuščia tiek dieną, tiek vakare.

Pasitelkdami įvairias vartojimo skatinimo strategijas (kalbu ne vien apie reklamą, nors jos antplūdis žiniasklaidoje jau pasiekė gigantišką mastą), vadybininkai taikosi į „tikslines grupes“ – ypač į jaunimą. Nemažai paauglių ištisas dienas praleidžia akropolių pramogų kompleksuose, į juos, kaip kadaise į atlaisdus, masiškai organizuojamos ekskursijos. Kuo šie centrai patrauklūs vartotojams, atspėti nesunku: pasiūlos gausa ir įvairovė gundomai asocijuojasi su absoliučia laisve (suprantama, tai laisvė vartoti), sukuriama iliuzija, kad „demokratiška“ prekybos erdvė yra atvira visiems ir kiekvienam – pagal jo ar jos finansines galimybes pasiūlomas atitinkamas prekių, paslaugų ar pramogų rinkinys. Kasdienis gyvenimas darosi nebeįsivaizduojamas be reguliarių apsilankymų didžiuosiuose prekybos centruose, viskas ten sava, puikiai pažįstama... Visai kaip tame anekdote: dvi kaimynės kalbasi, kur atostogaus. Viena sako važiuosianti į Palangą, o kita – į Santa Barbarą. Kodėl? Ten juk visi pažįstami...

Kai erdvė ir žmonių elgsena joje iš anksto surežisuojama, tariama laisvė, kad leidi laiką kaip tinkamas, yra tik iliuzija: vartojimo skatinimo ir poreikių išradinėjimo strategai (pasivadinę vadybos, rinkodaros specialistais) rūpinasi, kad sistema veiktų darniai ir nepriekaištingai – lengva atpalaiduojanti muzika, galingi reklaminiai vaizdai, mielai atveriamos įvairiems „realybės šou“ projektams erdvės užvaldo dėmesį kaip patrauklus kompiuterinis žaidimas, nuo kurio neįmanoma atsiplėšti. O pagaliau atsiplėšę nuo gausos, pertekliaus ir pramogų, vėl atsiduriame automobilių spūstyse, ankštuose miegamuosiuose rajonuose, skendinčiuose kasdienės rutinos nuobodulyje. Trumpiau tariant, tai ir yra toji realybė, nuo kurios bėgti į vartojimo ir pramogų oazes pratinami tiek paaugliai, tiek suaugusieji.

Miesto istorikas ir urbanistinio gyvenimo analitikas Levisas Mumfordas rašė: „Tikra tiesa, kad XX amžiaus planavimas iki šiol stokoja šviežio daugiaplanių miesto vaizdinio, taip yra iš dalies todėl, kad nesame aptarę ir atskyrę tikrųjų moderniosios kultūros vertybių nuo tariamų ir daugybės akivaizdžiai automatinį procesų, suteikiančių galią ir naudą tiems, kurie jais remiasi.“ Vakarų šalyse miestų plėtros kritiko idėjos buvo išgirstos, į jas atsiliepta, o mes kol kas nesuvokėme, nei kas yra miestas, nei ką reiškia gyventi mieste, nei kaip modeliuoti jo plėtrą. Nenuostabu, kad vartotojiškos schemas mums diegiamos taip lengvai – juk nesame pasirengę nei joms atsispirti, nei priversti, kad plėtros entuziastai pradėtų keisti savo strategijas. Tačiau sutelkti pastangas būtina.

Pagal Almantą Samalavičių

Klausimai mokiniui

1. Koks jūsų požiūris į stambiuosius prekybos ir pramogų centrus? Kodėl?
2. Kurį Lietuvos ar užsienio miestą rinktumėtės gyventi, jeigu turėtumėte galimybių? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Šiuolaikinė pramogų kultūra daro neigiamą įtaką jaunimui / Tikrosios kultūros vertybės nenyksta.** Savo nuomonę pagrįskite.